

NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG HỌC TẬP CHO HỌC SINH LỚP 9 TRƯỜNG PHỔ THÔNG DÂN TỘC NỘI TRÚ BÁT XÁT (LÀO CAI)

NGUYỄN THỊ NGỌC ANH*

Trường Phổ thông dân tộc nội trú (PTDTNT) Bát Xát là trường chuyên biệt dành cho con em các dân tộc thiểu số, các dân tộc định cư lâu dài tại vùng có điều kiện KT-XH đặc biệt khó khăn, góp phần tạo nguồn đào tạo cán bộ cho địa phương. Thực hiện chỉ đạo của Bộ GD-ĐT, sở GD-ĐT Lào Cai, phòng GD-ĐT huyện Bát Xát, nhà trường đã thực hiện tốt các hoạt động giáo dục (GD) nhằm nâng cao chất lượng GD toàn diện... Tuy nhiên, do nhận thức về vai trò, ý nghĩa GD trong sự phát triển kinh tế, chính trị... của giáo viên (GV), phụ huynh và học sinh (HS) chưa sâu sắc, nên công tác định hướng, phân luồng, GD tính tự giác, tự học của HS... của nhà trường chưa thực sự đạt hiệu quả.

Bài viết đề xuất một số biện pháp nâng cao chất lượng học tập cho HS khối 9 Trường PTDTNT Bát Xát nhằm đảm bảo cho các em có trình độ học vấn phổ thông cơ sở và có những hiểu biết ban đầu về kỹ thuật, hướng nghiệp để tiếp tục học THPT, trung học chuyên nghiệp, học nghề hoặc bước vào cuộc sống lao động.

1. Tăng cường chất lượng đội ngũ giáo viên (ĐNGV)

1) Nâng cao ý thức trách nhiệm nghề nghiệp; GD tư tưởng lập trường vững vàng, thực hiện tốt đường lối, chủ trương của Đảng, Nhà nước và của ngành về GD: - Tuyên truyền ý nghĩa, tầm quan trọng của GD đối với sự nghiệp phát triển của trường, của xã hội, phát huy ý chí, truyền thống dân tộc và gắn với nhiệm vụ GV; - Quán triệt, thực hiện tốt *Thông tư số 12/2011/TT-BGDĐT* (ngày 28/3/2011) về *Điều lệ trường THCS, trường THPT và trường phổ thông có nhiều cấp học*; *Thông tư số 30/2009/TT-BGDĐT ban hành Quy định Chuẩn nghề nghiệp giáo viên trung học cơ sở, giáo viên trung học phổ thông* (ngày 22/10/2009)...

2) Bồi dưỡng chuyên môn, nâng cao kiến thức cho ĐNGV thông qua các chuyên đề bồi dưỡng

HS giỏi (kiến thức trọng tâm, liên thông giữa các lớp học; kiến thức nâng cao) và phụ đạo HS yếu kém, ...; bố trí, sắp xếp hợp lý phù hợp với trình độ chuyên môn, điều kiện riêng của mỗi GV nhằm phát huy năng lực mỗi cá nhân trong nhà trường, khuyến khích động viên kịp thời GV có cố gắng; tạo điều kiện GV tham gia các lớp bồi dưỡng nâng chuẩn trình độ.

Hiệu trưởng phải hiểu và nắm chắc ĐNGV về mức độ hoàn thành công việc, đặc biệt là ý thức vươn lên trong giảng dạy, sinh hoạt chuyên môn, tập thể; về trình độ chuyên môn, tuổi tác, điều kiện sống gia đình, điều kiện sức khỏe... của từng GV để có kế hoạch bồi dưỡng chuyên môn phù hợp.

3) Đổi mới phương pháp dạy học (PPDH) trên cơ sở bám sát chuẩn kiến thức, kĩ năng (KN) môn học, trình độ nhận thức của HS và phát huy được tính tích cực, hứng thú trong học tập ở các em. Cụ thể, GV cần: - Khai thác, sử dụng sách giáo khoa, các thiết bị dạy học, phòng học bộ môn, ứng dụng công nghệ thông tin một cách hiệu quả trong quá trình thiết kế bài giảng và giảng dạy; - Coi trọng hoạt động hướng dẫn thực hành, làm thí nghiệm, rèn luyện các KN học tập và liên hệ thực tiễn, phù hợp với nội dung từng bài học; - Áp dụng các phương pháp, kĩ thuật dạy học một cách chủ động, tích cực và hiệu quả, thực hiện tốt chủ trương *"Mỗi GV, cán bộ quản lí GD thực hiện một đổi mới trong PPDH và quản lí; mỗi tổ chuyên môn, mỗi trường có một kế hoạch cụ thể về đổi mới PPDH"*; - Xây dựng và nhân rộng mô hình môn học, tổ chuyên môn, lớp học đổi mới PPDH; - Xây dựng đội ngũ GV cốt cán ở các môn học cấp trường, cấp huyện; đánh giá chất lượng đội ngũ thông qua tính hiệu quả công việc (chất lượng HS đạt chuẩn kiến thức KN, HS giỏi đạt chỉ tiêu đề ra của trong năm học...).

* Trường Phổ thông dân tộc nội trú Bát Xát - Lào Cai

4) Đổi mới kiểm tra, đánh giá: - Thực hiện tốt Quy chế kiểm tra, đánh giá, xếp loại HS của Bộ GD-ĐT và các văn bản hướng dẫn của Sở GD-ĐT; bám sát *Chuẩn kiến thức, KN* trong kiểm tra, đánh giá trình độ HS; - Tổ chức kiểm tra, đánh giá một cách khoa học, chính xác, khách quan, công bằng và có tác dụng động viên, khích lệ HS vươn lên trong học tập; chú trọng hướng dẫn HS khả năng tự đánh giá; - Bồi dưỡng GV các KN ra đề theo chuẩn kiến thức KN, làm cơ sở hướng dẫn chấm và chấm thi; thiết kế hệ thống câu hỏi hợp lí, phát triển năng lực, vận dụng sáng tạo kiến thức đã học, kết hợp hợp lí hình thức "tự luận" với hình thức trắc nghiệm khách quan; - Tích cực triển khai xây dựng "Nguồn học liệu mở" để cán bộ, GV và HS tham khảo, sử dụng theo hướng dẫn của phòng GD; - Tiếp tục đổi mới đánh giá các môn *Mĩ thuật, Âm nhạc, Thể dục* theo quy định; - Coi trọng đổi mới kiểm tra, đánh giá theo hướng hạn chế yêu cầu HS chỉ ghi nhớ máy móc mà không nắm vững kiến thức, KN môn học đối với một số môn như: *Ngữ văn, Lịch sử, Địa lí, GD công dân*; - Từng bước đổi mới kiểm tra, đánh giá bằng cách nêu vấn đề, đòi hỏi HS phải vận dụng tổng hợp kiến thức, KN và biểu đạt ý kiến của bản thân; - Tổ chức khảo sát chất lượng đầu năm, cuối kì và cuối năm học để đánh giá chất lượng GD và công tác ra đề, kiểm tra; - Chú trọng kiểm tra việc tổng hợp, phân tích kết quả... rút ra bài học kinh nghiệm trong công tác chỉ đạo đổi mới kiểm tra, đánh giá lần sau...

2. Nâng cao chất lượng học tập của HS

1) Chú trọng công tác dạy nghề và định hướng nghề nghiệp cho HS: - Định hướng rõ mục tiêu của việc học và tham gia các hoạt động đối với HS nhằm phát huy tối đa tiềm năng tư duy của các em trong học tập và rèn luyện kĩ năng sống (KNS); - Phân luồng, định hướng sau khi tốt nghiệp trung học cơ sở phù hợp với năng lực cá nhân, điều kiện kinh tế gia đình, địa phương trong các giờ hướng nghiệp theo phân phối chương trình, trong giờ sinh hoạt lớp và các hoạt động ngoài giờ lên lớp. Ví dụ: trong năm học 2008-2009, nhà trường có 43,48% HS lớp 9 tham gia thi THPT. Ban giám hiệu nhà trường yêu cầu GV chủ nhiệm, GV bộ môn tìm hiểu nguyện vọng của các em sau khi tốt nghiệp trung học cơ sở. Kết quả cho thấy: 50% HS có nguyện vọng thi THPT và 50% không tham gia thi (do điều kiện kinh tế gia đình khó khăn, vốn kiến thức hạn

chế...). Sau khi tư vấn, hướng nghiệp, tổ chức họp phụ huynh giúp HS và phụ huynh các em nhận thức ý nghĩa mục đích của việc học (như có trí thức sẽ có kinh tế, ổn định gia đình, ổn định xã hội, góp phần sự phát triển chung của xã hội...), đã có 64/68 HS tham gia thi THPT và một số em đi học trung cấp chuyên nghiệp, trở về địa phương tham gia lao động sản xuất. Hay trong năm học 2009-2010, nhà trường tổ chức dạy nghề gò hàn, nghề may cho HS hai lớp 9, trang bị cho các em các kiến thức cơ bản, phổ thông về nghề, biết tự định hướng, lựa chọn cho mình học tiếp hoặc tham gia lao động sản xuất. Hoặc trong năm học 2011-2012, nhà trường tổ chức dạy nghề tin học cho 2 khối 8, 9 nhằm trang bị những kiến thức cơ bản về tin học trong chương trình nghề phổ thông...

2) Tăng cường GD đạo đức, GD KNS cho HS.

- Phát huy vai trò của GV chủ nhiệm trong nhiệm vụ này qua việc tổ chức tốt hoạt động của Tổ chủ nhiệm trong công tác GD đạo đức cho HS; xây dựng kế hoạch hoạt động cụ thể, thiết thực trên cơ sở nắm chắc tình hình, diễn biến ý thức đạo đức để có biện pháp GD phù hợp với từng đối tượng HS; - Phát huy hiệu quả mối quan hệ giữa nhà trường với cộng đồng, kết hợp GD giữa nhà trường - gia đình - xã hội; tuyên truyền thực hiện nghiêm túc các quy tắc ứng xử trong nhà trường, vai trò của GD trong việc phát triển kinh tế, chính trị địa phương...; - Triển khai hiệu quả phong trào "*Xây dựng trường học thân thiện, HS tích cực*" với phương châm: HS là chủ thể tích cực của hoạt động; thường xuyên động viên, khích lệ và tuyên dương HS trong lớp, trong trường về các hoạt động học tập và rèn luyện; - Phát huy vai trò của các tổ chức đoàn thể, hội trong trường để tổ chức, quản lí các hoạt động tập thể, GD ngoài giờ lên lớp; - Tuyên truyền, GD pháp luật, GD bình đẳng giới, GD kĩ năng sống, thực hiện an toàn giao thông, phòng tránh tệ nạn xã hội như: + Thực hiện tư vấn phương pháp học, tư vấn tâm lí, KNS, định hướng xây dựng mục đích, động cơ, trách nhiệm học tập của HS đối với bản thân, gia đình, địa phương, xã hội; + Biểu diễn văn nghệ, thể dục thể thao, tổ chức Ngày hội sách, tìm hiểu bản sắc văn hóa các dân tộc...; + GV chủ nhiệm, GV bộ môn có kế hoạch cụ thể trong việc tích hợp rèn KNS cho HS; + Đánh giá thực trạng việc tự rèn KNS của HS từ đó có biện pháp rèn luyện hiệu quả; - Quan tâm đến tâm tư, tình cảm, thái độ, hoàn cảnh sống và kết quả học tập, rèn luyện của HS như: + Chú trọng việc hướng dẫn

KN sinh hoạt tập thể, chăm sóc sức khoẻ; động viên tư tưởng đối với HS ở nội trú, bán trú, HS người dân tộc thiểu số, HS có hoàn cảnh khó khăn; + GD tư tưởng đạo đức, định hướng mục đích, động cơ học tập, tương lai cho HS, tạo hứng thú niềm tin cho HS trong mọi hoạt động GD, phát huy tiềm năng tư duy, trí tuệ HS tạo ra những con người năng động, sáng tạo đáp ứng yêu cầu đổi mới của GD phù hợp với xu thế phát triển của xã hội; + Tạo môi trường thân thiện giữa GV-HS để HS bày tỏ tâm tư, nguyện vọng, tình cảm, điều kiện gia đình, từ đó có sự phối hợp tốt giữa gia đình nhà trường để có phương pháp GD phù hợp...; - Tổ chức tốt phong trào giúp đỡ bạn trong học tập và rèn luyện qua lựa chọn, xây dựng và phát huy vai trò của đội ngũ cán bộ lớp và những HS tích cực; - Xây dựng tình đoàn kết, GD tinh thần tương thân tương ái, giúp đỡ nhau trong học tập, sinh hoạt; phát huy tính tự quản cao trong mọi hoạt động...

3) Tăng cường công tác phát hiện, bồi dưỡng HS giỏi, HS năng khiếu; khắc phục, giảm thiểu số lượng HS yếu kém, HS bỏ học. Ngay từ đầu năm, nhà trường tổ chức khảo sát, phân loại đối tượng HS: thành lập đội tuyển HS giỏi, HS năng khiếu; lập danh sách HS yếu kém để xây dựng kế hoạch bồi dưỡng, phụ đạo cụ thể, chi tiết; thường xuyên khảo sát, dự giờ, nắm chắc tình hình, phân tích rõ các nguyên nhân; tạo không khí thân thiện, cởi mở để các em có thể chia sẻ, trao đổi về tình hình học tập của cá nhân; tăng cường các biện pháp và huy động GV cốt cán trong việc nâng cao chất lượng; hướng dẫn HS tự học, tự nghiên cứu, có phương pháp học tập phù hợp; tổ chức hoạt động nhóm đoàn kết, hiệu quả; phát huy tinh thần tự quản...

3. Củng cố các hoạt động của nhà trường

1) Đối với Ban giám hiệu: tổ chức tuyên truyền vai trò, trách nhiệm GD đối với GV, phụ huynh, HS; tổ chức công tác hướng nghiệp có định hướng, phân luồng cho phù hợp với năng lực cá nhân, điều kiện kinh tế gia đình, địa phương; phát huy năng lực GV, HS trong công tác bồi dưỡng HS giỏi, hoạt động ngoài giờ lên lớp góp phần nâng cao GD toàn diện HS; thảo luận, thống nhất chuyên đề phụ đạo HS yếu kém về nội dung, phương pháp, đảm bảo chuẩn kiến thức kĩ năng; thảo luận chuyên đề, tổ chức ôn tập cho HS lớp 9 thi THPT ngay từ đầu năm học; khảo sát, đánh giá các hoạt động GD từ đó phát huy mặt tích cực, khắc phục tồn tại, đưa ra biện pháp phù hợp nhằm nâng

cao chất lượng thi...

2) Đối với GV chủ nhiệm: thực sự đổi mới phương pháp thực hiện các hoạt động GD ngoài giờ lên lớp, sinh hoạt lớp; tạo điều kiện cho HS rèn luyện, coi trọng việc tự rèn luyện của HS, khuyến khích và động viên kịp thời, quan tâm đến HS thuộc diện đặc biệt (về kinh tế, về sự phát triển thể chất...); phối hợp chặt chẽ với gia đình HS, giúp họ nhận thức được tầm quan trọng và cùng với nhà trường thực hiện tốt công tác nâng cao chất lượng; theo dõi, nắm bắt những thay đổi tâm sinh lí, tâm tư, tình cảm... từ đó có những trao đổi kịp thời đối với HS, Ban giám hiệu và phụ huynh HS; kết hợp với GV bộ môn có biện pháp tổ chức tốt các buổi ôn thi theo thời khóa biểu của nhà trường; kịp thời động viên, khích lệ đối với HS yếu kém, giáo dục nâng cao ý thức học tập của các em...

3) Đối với GV bộ môn: - Rèn KN cho HS trong các tình huống cụ thể; tích hợp việc GD KNS vào bộ môn được phân công giảng dạy; phối hợp với GV chủ nhiệm, GV tổng phụ trách Đội tổ chức các hoạt động ngoài giờ lên lớp, hoạt động ngoại khóa, hội thi...; đổi mới PPDH đảm bảo phát huy tính tích cực, tự giác, tự học của HS; hướng dẫn HS phương pháp học, cách học nhóm, có ý thức đoàn kết giúp đỡ nhau trong học tập; đảm bảo yêu cầu chất lượng HS theo chuẩn kiến thức kĩ năng, thi THPT.

4) Đối với GV tổng phụ trách Đội: đa dạng hình thức hoạt động tập thể gắn với nội dung rèn luyện KNS; nắm bắt kịp thời những thay đổi tâm sinh lí chung của lứa tuổi, từ đó tổ chức những hoạt động ngoại khóa phù hợp nhằm ngăn ngừa, xử lí những tình huống không tích cực ở lứa tuổi; phát huy tinh thần tự quản, đoàn kết giúp đỡ nhau trong học tập của HS; động viên và khuyến khích kịp thời cá nhân và tập thể có những thành tích tốt trong các hoạt động...

5) Đối với HS: nâng cao ý thức tự nguyện, tự giác, tự chủ, tích cực trong học tập và rèn luyện KNS; có ý thức đoàn kết, giúp đỡ bạn bè trong hoạt động nhóm, tập thể; chấp hành tốt nội quy, quy định về các hoạt động GD của trường; nhận thức được ý nghĩa tầm quan trọng việc học, rèn luyện KNS là nhiệm vụ, là tiền đề tương lai của bản thân...□

Tài liệu tham khảo

1. Bộ GD-ĐT. *Tài liệu hướng dẫn nhiệm vụ năm học 2011-2012.*

(Xem tiếp trang 58)

cách chủ động, sáng tạo. Điều quan trọng không phải ở chỗ HS giải được bài toán mà quan trọng là cách phát hiện, tìm tòi lời giải dựa trên những dữ kiện của bài toán đã cho, phát hiện, khai thác được mối quan hệ giữa bài tập đang xét và các bài tập khác, phát triển khả năng tương tự, đặc biệt hóa, khái quát hóa, từ đó thu được tri thức phương pháp để giải một dạng toán. Đặc biệt dần dần giúp HS hình thành khả năng tự đặt ra và trả lời được những câu hỏi để giải và khai thác bài toán. □

(1) G.Polya. **Giải một bài toán như thế nào**. NXB Giáo dục, H.1997.

Tài liệu tham khảo

Phí Thị Thùy Vân. “Vận dụng quy trình giải bài toán của G. Polya vào dạy học giải bài tập toán cho học sinh chuyên Toán”. Tạp chí *Khoa học giáo dục*, số 4/2006.

Sử dụng mối quan hệ nhân - quả...

(Tiếp theo trang 52)

3. Với ý nghĩa của quan hệ nhân quả, trong quá trình giảng dạy, giáo viên cần phát huy các điểm sau: - Trong nhận thức và hoạt động thực tiễn cần tôn trọng tính khách quan của mối liên hệ nhân quả. Không được lấy ý muốn chủ quan thay cho quan hệ nhân quả; - Muốn cho hiện tượng nào đó xuất hiện cần tạo ra những nguyên nhân cùng những điều kiện cho những nguyên nhân đó phát huy tác dụng. Ngược lại, muốn cho hiện tượng nào đó mất đi thì phải làm mất nguyên nhân tồn tại của nó cũng như những điều kiện để các nguyên nhân ấy phát huy tác dụng; - Phải biết xác định đúng nguyên nhân để giải quyết vấn đề nảy sinh vì các nguyên nhân có vai trò không như nhau; - Nguyên nhân có thể tác động trở lại kết quả; do đó, trong hoạt động thực tiễn cần khai thác, tận dụng những kết quả đã đạt được để thúc đẩy nguyên nhân tác động theo hướng tích cực phục vụ cho con người.

Qua bài viết, rất mong có sự đóng góp của các bạn đọc để tài liệu có ý nghĩa hơn trong thực tế giảng dạy, góp phần đổi mới phương pháp dạy học trong giai đoạn mới. □

Tài liệu tham khảo

1. Phạm Văn Hoàn - Nguyễn Gia Cốc - Trần Thúc Trình. **Giáo dục học môn Toán**. NXB Giáo dục, H. 1981.
2. Lê Doãn Tá. **Một số vấn đề triết học Mác - Lênin**:

SUMMARY

Teaching how to solve the question of mathematics, is one of the typical teaching situations which plays as an important role in Mathematics. According to the pedagogical ideas of G.Polya, we need to help pupils know how to solve the question of math conducted through the manipulation of intellectual, he gave general method to solve the problem according to the four-step process. By giving a specific example to apply the reasoning process of G.Polya's pedagogical ideas in math teaching, in order to contribute to the application of how to solve the question of mathematics process of G.Polya in teaching on the specific mathematical content. Pupils not only solve the questions but also the important way to discover, explore a solution based on the facts of the given question; and detect, exploit the relationship between the current question and others, develop similar capabilities, specializing, generalizing, and then earn the knowledge method to solve a format of math.

Lí luận và thực tiễn (tái bản có bổ sung). NXB Chính trị quốc gia - Sự thật, H. 2003.

3. Nguyễn Bá Kim. **Phương pháp dạy học môn Toán**. NXB Đại học sư phạm Hà Nội, 2008.

4. Nguyễn Thanh Hưng. “Phát triển tư duy biện chứng của học sinh trong dạy học hình học ở trường trung học phổ thông”. Luận án tiến sĩ.

SUMMARY

Using pairs of categories of dialectical philosophy materialism in teaching Mathematics are one of the effective measures to develop thinking, capacity for students. In this article, the authors showed cause and effect relationships by using lesson plans in geometry class 10. Besides, the author hopes that these new teaching methods will help other teachers have a new source of reference as well as renew the current teaching methods.

Nâng cao chất lượng học tập...

(Tiếp theo trang 65)

2. Dự án SREM. **Quản trị hiệu quả trường học**. NXB Giáo dục Việt Nam, H. 2010.

3. **Luật Giáo dục 2005** (sửa năm 2009). NXB Chính trị quốc gia - Sự thật, H. 2010.

SUMMARY

Article outlined a number of measures aimed at improving the quality of entrance exam for high school students in grades 9 schools boarding Bat Xat and enhancing quality teaching staff, enhance the quality of learning students and reinforce a number of teaching and learning activities of the school.